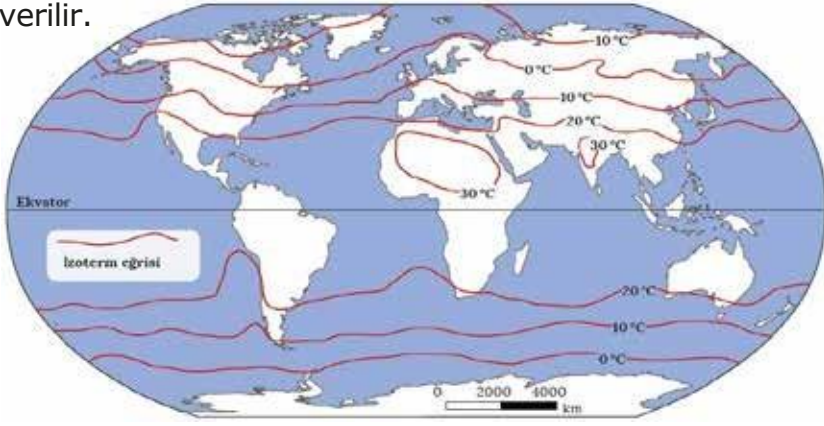

COĞRAFYA Sınıf-9

KONU EŞ SICAKLIK EĞRİSİ (İZOTERM) VE DÜNYA SICAKLIK HARİTALARI

PÜHYA A SİEAKLIĞIH PAĞILIÇI

Sıcaklıkları aynı olan noktaların birleştirilmesi ile elde edilen eğrilere **eş sıcaklık eğrisi** (izoterm) denir. Yıllık sıcaklık dağılımlarını göstermek için **eş sıcaklık eğrisi (izoterm) haritaları** kullanılır. Gerçek sıcaklık değerlerine göre hazırlanan sıcaklık haritalarına **gerçek sıcaklık haritası** denir. Yükselti faktörü ortadan kaldırılarak hazırlanan sıcaklık haritalarına da **indirgenmiş sıcaklık haritası** adı verilir.

Harita: Dünya yıllık ortalama indirgenmiş sıcaklık dağılışı haritası

Dünya üzerinde sıcaklık değerleri çeşitli etmenlerin etkisi ile değişir. Yıllık ortalama indirgenmiş sıcaklık dağılışı haritası incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılır:

- Dünya'nın şeklinden dolayı genel olarak sıcaklık Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Günlük harekete bağlı olarak (dinamik nedenler) dönencelerdeki düşük nem oranı, yüksek sıcaklıklara neden olmuştur (özellikle Yengeç Dönencesi).
- En düşük ve en yüksek sıcaklıklar, karaların daha fazla alan kapladığı Kuzey Yarımküre'de görülür.
- Kuzey Yarımküre'de karaların batı kıyılarının, Güney Yarımküre'de ise karaların doğu kıyılarının daha sıcak olmasının nedeni okyanus akıntılarıdır.
- Kara ve denizlerin yarımkürelerde farklı dağılışı, eş sıcaklık eğrilerinin Güney Yarımküre'de Kuzey Yarımküre'ye göre daha düzgün uzanmasını sağlamıştır.

OCAK AYI ORTALAMA SİEAKLIK PAĞILIÇI

Ocak ayında Kuzey yarımkürede kış, Güney yarımkürede ise yaz mevsimi yaşanmaktadır. Bu durum her iki yarımkürede sıcaklık değerlerinin oldukça farklı olmasına yol açar. Ocak ayı ortalama sıcaklık dağılışı haritası incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılır:

- Yaz mevsiminin yaşanmasına bağlı olarak en yüksek sıcaklıklar Güney yarımkürede Ekvator Dönencesi civarında görülür.

- 0 °C ve 10 °C eğrileri Kuzey yarımkürede Atlas Okyanusu ve Büyük Okyanus üzerinde kuzeye, Asya ve Kuzey Amerika üzerinde ise güneye doğru sapmaktadır.

- Batı Avrupa'da izotermilerin kuzeye yönelmelerinin nedeni Gulf Stream sıcak su akıntısıdır.

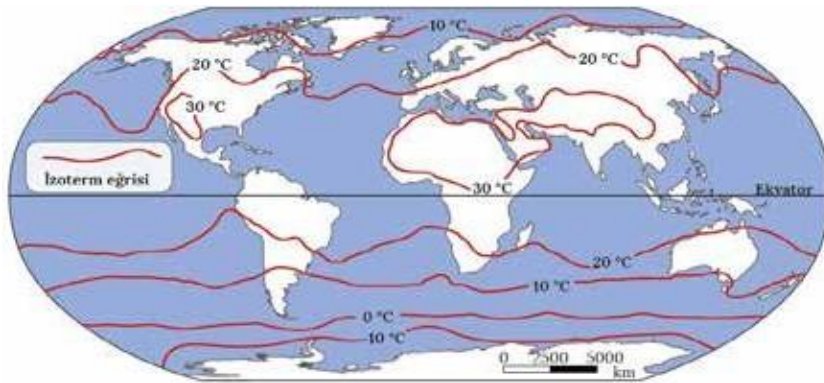
- Denizler ve okyanuslar Güney yarımkürede daha fazla yer kapladığı için 0 °C ve 10 °C eğrileri Kuzey yarımküreye göre daha düzgün bir uzanış gösterir.

- Güney yarımkürede en soğuk yerler Antarktika civarında görülmektedir.

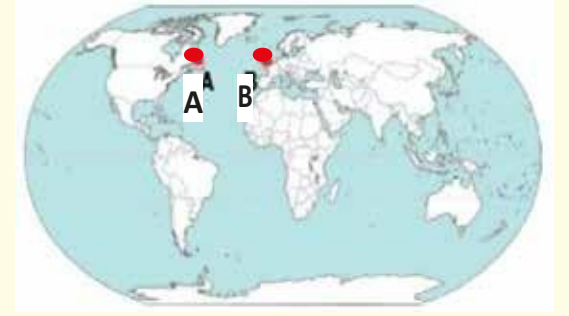
- Kuzey yarımkürede 25 °C'den daha yüksek sıcaklık değerlerine rastlanmaz.

- Sibirya, Grönland Adası ve Kanada'nın kuzeyi Ocak ayında dünyanın en soğuk yerleri durumundadır.

SORULAR

Soru 1:

Yukarıdaki haritada aynı enlemde yer alan A ve B merkezlerinin yerleri gösterilmiştir.

Haritadaki A merkezinin sıcaklığının B merkezine göre daha düşük olmasında aşağıdaki-lerden hangisi etkili olmuştur?

- A} Gündüz süreleri
- B} Ekvator'a uzaklıkları
- C} Okyanus akıntıları
- D} Güneş ışınlarının düşme açısı
- E} Güneş ışınlarının atmosferde aldığı yol

Cevap: C

Soru 2:

Merkezler	Gerçek Sıcaklık	İndirgenmiş
Merkezler	Gerçek sıcaklık (°C)	İndirgenmiş sıcaklık (°C)
K	10	22
		18

Harita: Dünya Ocak ayı ortalama indirgenmiş sıcaklık dağılışı haritası

TEMMUZ AYI ORTALAMA SİEAKLIK PAĞILIÇI

Temmuz ayında Kuzey yarımkürede yaz, Güney yarımkürede ise kış mevsimi yaşanmaktadır. Temmuz ayı ortalama sıcaklık dağılışı haritası incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılır:

- Kuzey yarımkürede yaz mevsimine rastlayan temmuz ayında 30 °C'den daha çok ısınan yerler oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Bu alanlar 15° ve 40° enlemler arasında bulunmaktadır. Büyük Sahra, Arabistan Yarımadası, Asya'nın iç kısımları ile Meksika ve Kuzey Amerika'nın iç kısımları dünyanın en sıcak yerleridir.

- Temmuz ayının ise izoterm eğrilerinin Güney yarımkürede düzenli, Kuzey yarımkürede girintili çıkıntılı uzandığı söylenebilir. Kuzey yarımküredeki karalar üzerinde eğriler genellikle kutba doğru bir çıkıntı yapar. Alçak enlemlerde okyanuslar üzerinde soğuksu akıntıları nedeniyle eğriler Ekvator'a doğru bir çıkıntı yapar.
- Güney yarımkürede en soğuk

Yukarıdaki tabloda üç merkezin gerçek sı- caklık değeri ile indirgenmiş sıcaklık değerleri verilmiştir.

Tabloyabakıldığında bu yerlerin ortalama yükseltisinin doğru sıralanışı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A} P > > K   B} N = K > P
C} NP = > K   D} NK > > P
E} P > K > N

Cevap:

Soru 3:

Yeryüzünde sıcaklık genel olarak Ekva- tor 'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır.

Sıcaklığındağılışı üzerinde yalnızca bu durum dikkate alındığında aşağıda verilen paralellerin hangisi üzerindeki bir noktada sıcaklığın daha düşük olması beklenir?

- A} 20° Kuzey paraleli B} 44° Güney paraleli
C} 65° Kuzey paraleli D} 35° Kuzey paraleli
E} 10° Güney paraleli

Cevap: C

Soru 4:

Sıcaklık, genel olarak Ekvator 'dan kutupla- ra doğru azalır. Kutuplar çok soğuk, Ekvator çevresi ise çok sıcaktır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A} Eksen eğikliği B} Dünya 'nın şekli
C} O kıyanus akıntıları
D} Yörüngenin elips olması
E} Kara ve denizlerin dağılışı

Cevap: B

Harita : Dünya temmuz ayı ortalama indirgenmiş sıcaklık dağılışı haritası